

Інформаційна довідка

щодо наближення законодавства України до права Європейського Союзу у сфері забезпечення прав потерпілих в кримінальному провадженні*

***Анотація.** В інформаційній довідці проаналізовано стан імплементації положень права Європейського Союзу щодо прав, підтримки та захисту потерпілих від кримінальних правопорушень в Україні. Розглянуто виконання відповідних завдань Дорожньої карти з питань верховенства права та наявні правові й інституційні механізми підтримки потерпілих. Окреслено напрями подальшого вдосконалення законодавства та механізмів захисту прав потерпілих у контексті наближення національного законодавства до права Європейського Союзу.*

***Ключові слова:** захист прав потерпілих, вторинна та повторна віктимізація, індивідуальне оцінювання потерпілих, спеціальні заходи захисту, реферальний механізм, воєнні та інші міжнародні злочини, відшкодування шкоди.*

Вступ

Захист прав і законних інтересів потерпілих від кримінальних правопорушень є ключовою складовою забезпечення верховенства права та ефективності системи кримінальної юстиції. Для України це питання є важливим з огляду на євроінтеграційний курс держави та необхідність подальшого наближення національного законодавства і правозастосовної практики до європейських стандартів захисту потерпілих. Особливого значення відповідна проблематика набуває в умовах збройної агресії РФ проти України, що зумовила значне збільшення кількості потерпілих від воєнних та інших міжнародних злочинів і потребу у забезпеченні їх належного інформування, захисту, підтримки та доступу до відновлення і відшкодування завданої шкоди.

Важливим орієнтиром для подальшого вдосконалення національної системи захисту потерпілих є Директива 2012/29/ЄС Європейського парламенту та Ради від 25 жовтня 2012 року, що запроваджує мінімальні стандарти щодо прав, підтримки та захисту потерпілих від злочинів, а також замінює Рамкове рішення Ради 2001/220/JHA (далі – Директива 2012/29/ЄС)¹. Водночас аналіз національного законодавства та практики його застосування свідчить про необхідність подальшого вдосконалення механізмів забезпечення прав, підтримки та захисту потерпілих відповідно до стандартів Європейського Союзу. У цьому контексті доцільним є оцінювання стану виконання завдань, визначених Дорожньою картою з питань верховенства права (далі – Дорожня карта)², схваленою у межах переговорного процесу щодо набуття Україною членства в Європейському Союзі.

Актуальність проведення такого аналізу зумовлена необхідністю визначення фактичного стану імплементації положень права Європейського

¹ Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2001/220/JHA. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj/eng>

² Дорожня карта з питань верховенства права. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/UA_Dorozhnya_karta_z_pytan_verhovenstva_prava_2.pdf

Союзу щодо забезпечення прав та захисту потерпілих від злочинів в Україні, зокрема з урахуванням уже запроваджених правових та інституційних механізмів їх підтримки. Водночас окремі завдання, визначені Дорожньою картою, потребують подальшого законодавчого та організаційно-правового забезпечення. У зв'язку з цим важливим є комплексне оцінювання чинного правового регулювання, наявних інституційних механізмів та законодавчих ініціатив у відповідній сфері з метою визначення рівня їхньої відповідності вимогам права Європейського Союзу та напрямів подальшого вдосконалення.

Основна частина

Забезпечення належного рівня прав, підтримки та захисту потерпілих є одним із напрямів приведення національного законодавства України у відповідність до права Європейського Союзу. Ключове значення у цій сфері має Директива 2012/29/ЄС, положення якої визначають основні вимоги до забезпечення прав потерпілих та організації їхньої підтримки і захисту. З урахуванням зазначених вимог у Дорожній карті визначено низку завдань щодо подальшого вдосконалення національного законодавства та механізмів забезпечення прав, підтримки і захисту потерпілих, до яких, серед інших, віднесено:

1) розширення та уточнення обсягу інформації, яка надається потерпілому про кримінальне провадження (відомості щодо його перебігу, а також щодо звільнення або втечу правопорушника) (захід 1 стратегічного результату 2 підрозділу 3.8 розділу III Дорожньої карти);

2) удосконалення методології індивідуального оцінювання вразливості потерпілих та потреб у їхньому захисті від повторної та вторинної віктимізації, залякування або помсти та визначення необхідності застосування заходів безпеки, зокрема щодо дітей-жертв злочинів (захід 1 стратегічного результату 2 підрозділу 3.8 розділу III Дорожньої карти);

3) удосконалення процесуальних гарантій для потерпілих від сексуального, гендерно зумовленого та домашнього насильства, зокрема шляхом забезпечення проведення їхнього опитування особою тієї ж статі, за умови, що таке опитування не проводиться прокурором або суддею (захід 1 стратегічного результату 2 підрозділу 3.8 розділу III Дорожньої карти);

4) розробка та прийняття закону про компенсацію жертвам насильницьких кримінальних правопорушень з метою приведення національного законодавства у відповідність до Директиви Ради Європейського Союзу 2004/80/ЄС про відшкодування потерпілим від злочинів від 29 квітня 2004 року (захід 2 стратегічного результату 2 підрозділу 3.8 розділу III Дорожньої карти);

5) запровадження реферального механізму з участю державного та громадського сектору для забезпечення комплексної підтримки потерпілих для їх ефективної участі у кримінальному провадженні, уникненні повторної віктимізації та відновленні (захід 3 стратегічного результату 2 підрозділу 3.8 розділу III Дорожньої карти);

6) розроблення Стратегії комунікації у роботі з потерпілими і свідками воєнних та інших міжнародних злочинів, а також створення Реєстру потерпілих

від воєнних злочинів (захід 3 стратегічного результату 2 підрозділу 3.8 розділу III Дорожньої карти).

У пункті 116 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2026 рік (далі – План)³ передбачено комплекс заходів, спрямованих на посилення гарантій прав потерпілих у кримінальному провадженні. Зокрема, йдеться про деталізацію інформації, що надається потерпілим щодо перебігу кримінального провадження та звільнення або втечі правопорушника; удосконалення методології індивідуального оцінювання вразливості потерпілих та ризиків повторної та вторинної віктимізації, залякування та помсти, виявлення потреби у застосуванні заходів безпеки, включаючи дітей-жертв злочинів; а також посилення процесуальних гарантій потерпілих від сексуального, гендерно зумовленого та домашнього насильства, зокрема шляхом забезпечення можливості їх опитування особою тієї ж статі, якщо таке опитування не проводиться прокурором або суддею. Для реалізації зазначених завдань Планом передбачено розроблення проекту Закону України «Про захист потерпілих від кримінальних правопорушень».

Окремі аспекти зазначених завдань уже є предметом законодавчої ініціативи. Зокрема, законопроект «Про внесення зміни до статті 14 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» щодо деяких питань оцінки ризиків» (реєстр. № 15418 від 16.07.2026) передбачає запровадження оцінювання ризиків, що загрожують кожній дитині, яка проживає з постраждалою особою. Відповідний законопроект наразі опрацьовується в комітеті Верховної Ради України.

Законопроектом «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо забезпечення прав потерпілих осіб у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень проти статевої свободи, статевої недоторканості особи та домашнього насильства» (реєстр. № 4175 від 30.09.2020) було запропоновано встановлення правила щодо проведення допиту потерпілого особою тієї ж статі у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, а також домашнього насильства. Законопроект знято з розгляду.

Аналіз положень Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) свідчить, що окремі вимоги Директиви 2012/29/ЄС вже знайшли відображення у національному законодавстві, проте низка положень потребує подальшого нормативного врегулювання.

Стаття 6 Директиви 2012/29/ЄС гарантує потерпілим право отримувати інформацію про перебіг кримінального провадження, включаючи відомості, які дозволяють їм знати про його стан, а також право бути поінформованими про звільнення або втечу особи, яка перебуває під вартою або щодо якої здійснюється кримінальне переслідування чи яка відбуває покарання за злочин, вчинений щодо них. У КПК України закріплено право потерпілого бути повідомленим про сутність підозри та обвинувачення, обрання, зміну чи скасування щодо підозрюваного, обвинуваченого заходів забезпечення кримінального

³ План законопроектної роботи Верховної Ради України на 2026 рік : Затверджений Постановою Верховної Ради України від 10 лютого 2026 року № 4774-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4774-20#Text>

провадження, а також про закінчення досудового розслідування (пункт 2 частини першої статті 56 КПК України). Водночас чинне законодавство не передбачає комплексного механізму інформування потерпілого про стан кримінального провадження та не встановлює прямого обов'язку компетентних органів повідомляти потерпілого про звільнення або втечу підозрюваного, обвинуваченого чи засудженого.

Важливим елементом європейських стандартів захисту потерпілих є індивідуальна оцінка їхньої вразливості та ризиків, пов'язаних із участю у кримінальному провадженні. Стаття 22 Директиви 2012/29/ЄС передбачає обов'язок держав-членів забезпечити проведення індивідуальної оцінки потерпілих для визначення їхніх особливих потреб у захисті та доцільності застосування спеціальних заходів захисту у кримінальному провадженні, передбачених цією Директивою, у зв'язку з ризиком повторної та вторинної віктимізації, залякування або помсти.

Відповідно до статті 22(3) Директиви 2012/29/ЄС особлива увага під час індивідуального оцінювання має приділятися потерпілим, які зазнали значної шкоди внаслідок тяжкості та повторності кримінального правопорушення, а також потерпілим, щодо яких таке правопорушення було вчинено з упереджених або дискримінаційних мотивів, зокрема пов'язаних з їхніми особистими характеристиками, та потерпілим, які є особливо вразливими через характер їхніх відносин із правопорушником або залежність від нього. Крім того, мають належним чином враховуватися особливі потреби потерпілих від тероризму, організованої злочинності, торгівлі людьми, катувань, гендерно зумовленого та домашнього насильства, сексуального насильства, злочинів на ґрунті ненависті, а також потерпілих з інвалідністю та потерпілих від геноциду, злочинів проти людяності, воєнних та інших тяжких злочинів, перелік яких зазначений у Директиві. Окремо встановлено, що діти-потерпілі вважаються такими, що мають особливі потреби у захисті, з огляду на їхню вразливість до повторної та вторинної віктимізації, залякування та помсти (стаття 22(4) Директиви 2012/29/ЄС).

Директива 2012/29/ЄС не містить визначень понять віктимізації, повторної та вторинної віктимізації, хоча прямо передбачає необхідність захисту потерпілих від відповідних ризиків. У Звіті Європейської комісії щодо оцінки впливу, що супроводжує пропозицію щодо внесення змін до Директиви 2012/29/ЄС⁴, віктимізація визначається як набуття особою статусу потерпілого внаслідок вчинення щодо неї кримінального правопорушення, повторна віктимізація – як заподіяння шкоди потерпілому внаслідок повторного вчинення щодо нього того самого кримінального правопорушення, а вторинна – як додаткова шкода, спричинена неналежним, нешанобливим або непрофесійним ставленням до потерпілого з боку установ та окремих осіб. Крім того, в інформаційних матеріалах Європейської мережі з питань прав потерпілих вторинна віктимізація визначається як заподіяння потерпілому додаткової

⁴ Commission Staff working document Impact Assessment Report accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2012/29/EU establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2001/220/JHA. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0246&qid=1762444823667>

шкоди внаслідок неналежних дій або бездіяльності суб'єктів, які взаємодіють із ним після вчинення кримінального правопорушення, зокрема органів кримінального переслідування, служб підтримки потерпілих, медіа тощо. Така шкода може проявлятися у зневажливому ставленні, використанні некоректної чи принизливої лексики, покладанні на потерпілого вини за вчинений щодо нього злочин, ненаданні необхідної інформації, а також в інших формах неналежного поводження⁵.

Хоча частина перша статті 226 КПК України передбачає особливості допиту малолітнього або неповнолітнього потерпілого, зокрема за участю законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря, загальний механізм індивідуальної оцінки потреб потерпілих у додатковому захисті у кримінальному процесуальному законодавстві України наразі відсутній. Водночас відсутність у КПК України визначень понять віктимізації, повторної та вторинної віктимізації ускладнює їх застосування як самостійних правових категорій під час визначення потреб потерпілих у додатковому захисті.

Крім того, стаття 23(2)(d) Директиви 2012/29/ЄС встановлює спеціальні процесуальні гарантії для потерпілих від сексуального, гендерно зумовленого або домашнього насильства. Зокрема, такі потерпілі повинні мати можливість проходити опитування особою тієї ж статі, якщо вони висловили відповідне бажання, за винятком випадків, коли опитування проводить прокурор або суддя. КПК України не передбачає відповідної процесуальної гарантії, яка б забезпечувала потерпілому право на проведення опитування особою тієї ж статі за його бажанням. У зв'язку з цим положення національного кримінального процесуального законодавства потребують подальшого вдосконалення з метою їх узгодження з положеннями Директиви 2012/29/ЄС.

Окремим напрямом забезпечення прав потерпілих є гарантування доступу до безоплатної вторинної правничої допомоги особам, які постраждали від кримінальних правопорушень, вчинених з мотивів нетерпимості. Відповідне завдання, визначене заходом 2 стратегічного результату 1 підрозділу 3.11 розділу III Дорожньої карти та включене до Плану (пункт 79), передбачає розроблення та прийняття змін до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу».

На його виконання розроблено законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» щодо посилення захисту осіб, які постраждали від кримінальних правопорушень на ґрунті ненависті» (реєстр. 14409 від 29.01.2026). Законопроектом пропонується доповнити частину першу статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» пунктом 22-2, відповідно до якого право на безоплатну вторинну правничу допомогу матимуть особи, визнані потерпілими у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, вчинених з мотивів ненависті за ознаками сексуальної орієнтації та/або гендерної ідентичності. Таким особам передбачається надання всіх видів правових послуг, визначених частиною другою статті 13 зазначеного Закону, щодо питань, пов'язаних із захистом їхніх прав та законних інтересів як

⁵ Crime is an injury of the individual rights of the victim, and on the other hand it substantially affects the European Union and its citizens. URL: <https://envr.eu/victims-rights/>

потерпілих. Наразі законопроект опрацьовується у відповідному комітеті Верховної Ради України.

Важливим напрямом гармонізації національного законодавства із правом Європейського Союзу щодо забезпечення прав та інтересів потерпілих є створення ефективного механізму відшкодування шкоди, заподіяної насильницькими кримінальними правопорушеннями. Директива Ради Європейського Союзу 2004/80/ЄС про відшкодування потерпілим від злочинів від 29 квітня 2004 року (далі – Директива 2004/80/ЄС)⁶ зобов'язує держави-члени забезпечити функціонування національних схем відшкодування потерпілим від умисних насильницьких злочинів, вчинених на їх території, а також забезпечити можливість отримання такої компенсації особам, які постійно проживають в одній державі-члені, у разі вчинення щодо них умисного насильницького злочину на території іншої держави-члена, шляхом функціонування механізму співробітництва між компетентними органами цих держав.

На сьогодні в Україні відсутній спеціальний закон, який би комплексно врегулював питання державної компенсації шкоди, завданої потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень. Чинне законодавство передбачає насамперед механізм відшкодування шкоди особою, яка вчинила кримінальне правопорушення, шляхом пред'явлення цивільного позову в межах кримінального провадження. Водночас у випадках, коли особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, не встановлено, вона є неплатоспроможною або не має фактичної можливості відшкодувати завдану шкоду, існуючий механізм не забезпечує потерпілому гарантованого отримання відповідного відшкодування.

Питання законодавчого врегулювання механізму державного відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень неодноразово було предметом законодавчих ініціатив. До Верховної Ради України вносилися законопроекти, спрямовані на врегулювання зазначеного питання, якими пропонувалося, серед іншого, визначити підстави та умови надання відшкодування, коло осіб, які мають право на його отримання, джерела фінансування відповідних виплат, а також повноваження органів, відповідальних за прийняття рішень щодо їх призначення (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Номер, дата реєстрації	Назва	Зміст законопроекту	Стан проходження
№ 3149 від 03.03.2020	Про відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень	Створення державної системи компенсації потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень, що передбачає, серед іншого, визначення кола осіб, які мають право на компенсацію, підстави	Знято з розгляду 3

⁶ Council Directive 2004/80/EC of 29 April 2004 relating to compensation to crime victims. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2004/80>

		та порядок її виплати, джерела фінансування, механізм регресного стягнення коштів із винної особи	
№ 3150 від 03.03.2020	Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо механізму фінансового забезпечення відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень	Створення Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень та визначення джерел його наповнення	Знято розгляду 3
№ 3892 від 17.07.2020	Про відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень	Запропоновано правило, якщо внаслідок вчинення насильницького кримінального правопорушення потерпілий перебуває у закладі охорони здоров'я у загрозовому для життя стані, відшкодуванню підлягають лише ті витрати на медичні послуги, лікарські засоби та медичні вироби, фінансування яких не передбачено за рахунок бюджетних коштів	Знято розгляду 3
№ 3893 від 17.07.2020	Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального процесуального кодексу України щодо забезпечення механізму відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень	Встановлення адміністративної відповідальності за невиконання законних вимог посадових осіб органів, на які покладається відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень; надання органу, який здійснив виплату державної компенсації, права пред'являти у кримінальному провадженні цивільний позов до підозрюваного, обвинуваченого або іншої особи, яка несе цивільну відповідальність, з метою стягнення виплачених державою коштів; запровадження збору на відшкодування шкоди, завданої насильницькими кримінальними правопорушеннями, платниками якого є особи, щодо яких ухвалено судові рішення та набрав законної сили обвинувальний вирок	Знято розгляду 3
№ 3894 від 17.07.2020	Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо механізму фінансового забезпечення	створення Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень та визначення джерел його наповнення	Знято розгляду 3

	відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень		
--	---	--	--

Водночас в Україні вже сформовано інституційний механізм підтримки потерпілих від воєнних та інших міжнародних злочинів. Наказом Офісу Генерального прокурора «Про організацію роботи органів прокуратури з питань підтримки потерпілих і свідків воєнних та інших міжнародних злочинів» від 11 квітня 2023 року № 103⁷ затверджено Концепцію реалізації Механізму підтримки потерпілих і свідків воєнних та інших міжнародних злочинів, якою передбачено створення у складі Офісу Генерального прокурора Координаційного центру підтримки потерпілих і свідків (далі – Координаційний центр), запровадження діяльності координаторів з питань підтримки потерпілих і свідків, створення Міжвідомчої робочої групи з покращення координації державних органів та неурядових організацій, а також реферального механізму взаємодії Координаційного центру, міністерств та відомств, органів правопорядку та інших допоміжних служб для забезпечення захисту, безпеки, консультування та надання іншої необхідної допомоги потерпілим і свідкам.

Реферальний механізм передбачає направлення потерпілих до відповідних служб для отримання психологічної, медичної, соціальної та іншої необхідної допомоги. Зокрема, Концепцією передбачено можливість їх спрямування до центрів з надання безоплатної правової допомоги, консультаційних, медичних і соціальних служб, волонтерських та благодійних фондів, а також інших урядових та неурядових організацій, які надають допомогу особам, постраждалим від воєнних злочинів.

Подальший розвиток реферального механізму відбувся із прийняттям Наказу Офісу Генерального прокурора «Про організацію діяльності органів прокуратури з питань підтримки потерпілих і свідків» від 28 жовтня 2024 року № 263⁸. Наказом визначено Координаційний центр відповідальним за організацію та здійснення діяльності з підтримки потерпілих і свідків в Офісі Генерального прокурора, а в обласних прокуратурах відповідні функції покладено на керівників, їх перших заступників або заступників та керівників структурних підрозділів таких прокуратур. Окремо встановлено необхідність індивідуального оцінювання вразливості потерпілих і свідків воєнних та інших міжнародних злочинів з урахуванням їхніх особистих характеристик, характеру та обставин злочину, а особливу увагу передбачено приділяти, зокрема дітям, особам старшого віку, особам з інвалідністю, потерпілим і свідкам сексуального насильства, пов'язаного зі збройним конфліктом, катуваннями та потерпілим, які зазнали тяжких тілесних ушкоджень, членам сімей осіб, смерть яких спричинено злочином.

⁷ Про організацію роботи органів прокуратури з питань підтримки потерпілих і свідків воєнних та інших міжнародних злочинів: Наказ Офісу Генерального прокурора від 11.04.2023 № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103905-23#Text>

⁸ Про організацію діяльності органів прокуратури з питань підтримки потерпілих і свідків: Наказ Офісу Генерального прокурора від 28.10.2024 № 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0263905-24#Text>

Окремі завдання Дорожньої карти щодо забезпечення прав, підтримки та захисту потерпілих потребують подальшої реалізації, зокрема щодо розроблення Стратегії комунікації у роботі з потерпілими і свідками воєнних та інших міжнародних злочинів та створення Реєстру потерпілих від воєнних злочинів. Водночас наявні організаційні механізми підтримки потерпілих та існуючі інформаційні системи у сфері документування воєнних злочинів формують необхідні передумови для подальшої реалізації зазначених завдань.

Висновки

Аналіз стану імплементації положень законодавства Європейського Союзу виконання відповідних завдань Дорожньої карти свідчить про те, що в Україні вже сформовано окремі правові та інституційні механізми забезпечення прав, підтримки та захисту потерпілих, водночас їх подальше вдосконалення потребує комплексних законодавчих та організаційно-правових заходів. З огляду на це доцільним є внесення змін до КПК України щодо:

1) розширення обсягу інформації, яка надається потерпілому про перебіг кримінального провадження, зокрема щодо його поточного стану, а також встановлення обов'язку для уповноважених органів щодо своєчасного повідомлення потерпілого про звільнення або втечу підозрюваного, обвинуваченого чи засудженого;

2) запровадження механізму індивідуального оцінювання потреб потерпілих у захисті, визначення критеріїв і порядку його проведення та спеціальних заходів захисту у кримінальному провадженні, що застосовуються за його результатами з урахуванням ризиків повторної та вторинної віктимізації, залякування або помсти;

3) визначення понять віктимізації, повторної та вторинної віктимізації з метою їх використання як правових категорій при визначенні потреб потерпілих у захисті та застосуванні відповідних спеціальних заходів захисту у кримінальному провадженні;

4) удосконалення процесуальних гарантій потерпілих від сексуального, гендерно зумовленого та домашнього насильства шляхом забезпечення можливості проведення їх опитування особою тієї ж статі за бажанням потерпілого, крім випадків, коли опитування проводить прокурор або суддя.

З метою подальшого приведення національного законодавства та механізмів забезпечення прав потерпілих у відповідність до положень права Європейського Союзу доцільно передбачити розроблення та прийняття спеціального закону щодо державного відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень, розроблення та затвердження Стратегії комунікації у роботі з потерпілими і свідками воєнних та інших міжнародних злочинів, а також створення Реєстру потерпілих від воєнних злочинів із належним нормативно-правовим визначенням його правового статусу, порядку формування та ведення, складу відомостей і гарантій їх захисту.

З огляду на викладене, нижче наведено пропозиції щодо вдосконалення законодавства України у сфері забезпечення прав потерпілих у кримінальному провадженні (Таблиця 2):

Таблиця 2

№	Напрямок удосконалення	Зміст пропозиції	Нормативно-правовий акт / положення, що потребує змін
1	Інформування потерпілих	Розширення обсягу інформації про перебіг кримінального провадження та встановлення обов'язку своєчасного повідомлення про звільнення або втечу підозрюваного, обвинуваченого чи засудженого	Стаття 56 КПК України
2	Індивідуальне оцінювання потреб потерпілих у захисті	Запровадження механізму індивідуального оцінювання потреб потерпілих у захисті та встановлення спеціальних заходів захисту у кримінальному провадженні за результатами оцінювання	Нова стаття 59-1 КПК України
3	Понятійно-категорійний апарат у сфері забезпечення прав потерпілих	Визначення у КПК України понять «віктимізація», «повторна віктимізація» та «вторинна віктимізація»	Стаття 3 КПК України
4	Процесуальні гарантії потерпілих від сексуального, гендерно зумовленого та домашнього насильства	Забезпечення можливості проведення опитування потерпілого особою тієї ж статі за його бажанням, крім випадків, коли опитування проводить прокурор або суддя	Стаття 56 КПК України
5	Відшкодування шкоди	Створення механізму державного відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень	Окремий спеціальний закон про відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень; стаття 128 КПК України

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*